

توان سنجی و برنامه ریزی گردشگری شهر کاشان

محمد رضا محبوب فر^۱ سیروس شفقی^۲ علی زنگی آبادی^۳

چکیده

گردشگری به عنوان صنعتی نوپا در جهان، در ردیف یکی از سه منبع درآمدی اول به شمار می آید ولی در ایران به دلایل فراوان هنوز جایگاه واقعی خود را پیدا نکرده است. شهرستان کاشان علیرغم شرایط جغرافیایی و تاریخی مناسب و برخورداری از معماری اصیل ایرانی، خانه های تاریخی، مساجد، بازار، تپه های باستانی، صنایع دستی منحصر به فرد، آیین ها و مراسم خاص مانند گلابگیری و صدها جاذبه تاریخی، فرهنگی و طبیعی دیگر، نتوانسته است هماهنگ با این قابلیت های بسیار بالا، صنعت گردشگری (داخلی و خارجی) خود را متحول سازد. این تحقیق با هدف یافتن پاسخ به این سؤال که چه عامل یا عواملی باعث شده است تا این سرزمین از مزایای متعدد گردشگری بی بهره بماند، تهیه شده است. همچنین چگونگی می توان ضمن بهره مندی از منافع حاصل از گردشگری تاریخی- فرهنگی منطقه از میزان اثرات سوء گردشگری در منطقه کاست و در راستای پایداری شهر بهره مند شد. این پژوهش که بر اساس روش سیستمی و کارکردشناسی است، و جهت تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS و برای تحلیل مکانی و استقرار نقاط بر روی نقشه از نرم افزار ARC GIS استفاده شده است، به بررسی یافته های مطالعات کتابخانه ای و نتایج یک بررسی میدانی از طریق توزیع پرسشنامه بین گردشگران و همچنین مصاحبه با کارشناسان مختلف پرداخته، و ضمن شناسایی جنبه های مختلف موضوع به چگونگی ارتباط بین برنامه ریزی اصولی و به ویژه تهیه و اجرای طرح جامع گردشگری شهرستان کاشان با توسعه صنعت گردشگری و امکان جذب گردشگر در بخش مرکزی این شهرستان (شهر کاشان) می پردازد. نتایج پژوهش حاضر نشان می دهد که علی رغم آن که شهرستان کاشان و بخش مرکزی آن توانسته انبوه گردشگران تاریخی- فرهنگی را از لایه های متفاوت اقتصادی جامعه جذب نماید، اما همچنان با عدم توسعه صنعت گردشگری در منطقه رو به رو بوده و شهر گرفتار ناپایداری های متعدد زیست محیطی و اکولوژیکی، اجتماعی و فرهنگی و از جمله اسکان غیر رسمی گردشگران است. عمده این ناپایداری ها ناشی از تعدد مراکز تصمیم گیری، گسستگی در مدیریت شهری و عدم مدیریت یکپارچه بین سازمان ها و دستگاه های دولتی و غیر دولتی تصمیم گیر در خصوص امور گردشگران و گردشگری و وجود برخی موازی کاری ها است. لذا ضروری است تا با تهیه و اجرای طرح جامع گردشگری شهرستان کاشان، نهادی فراسازمانی متشکل از کلیه سازمان ها و دستگاه های مسئول در امر مدیریت شهری تشکیل شود تا این نهاد فرادست بتواند برای برقراری یک ارتباط سازمان یافته اجزاء و کارکردهای گردشگری تاریخی- فرهنگی به نفع تقویت مدیریت یکپارچه گردشگری در راستای توسعه پایدار شهر و منطقه که جدای از کارکرد گردشگری نیست، فعالیت و تلاش نماید.

واژه های کلیدی: گردشگری تاریخی- فرهنگی، کاشان، گلابگیری، گردشگری پایدار، ساختار گردشگری، کارکرد گردشگری، مدیریت یکپارچه گردشگری، برنامه ریزی، خدمات گردشگری.

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی توریسم دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد؛ mmahbubfar@yahoo.com
۲- استاد گروه جغرافیا دانشگاه اصفهان؛ sirusshafaghi@yahoo.com
۳- دانشیار گروه جغرافیا دانشگاه اصفهان؛ Alizangiabadi@yahoo.com